

de monarchie. Božena wilde echter de inspirerende Praagse omgeving (naast andere redenen wilde ze ook goede Tsjechische scholen voor haar kinderen), zodat het gezin in twee huishoudens met een afstand van honderden kilometers werd verdeeld. Desondanks reisde ze een paar keer naar Hongarije en Slowakije. Ze bezocht haar man en verbleef enige tijd in een plaatselijk kuuroord om een chronische ziekte te behandelen. Ze heeft ook daar Slowaakse sprookjes verzameld voor een grote uitgave. Ze wist, zelfs in kritische periodes van armoede, niet van ophouden, sterker nog, ze drong zelfs aan op beter onderwijs voor haar kinderen. De familie leed meer en meer - oude kleren werden vermaakt, familiesieraden verkocht, ze aten slechts een keer per dag, geld dat vooruitbetaald was voor haar nog ongeschreven boeken, werd al uitgegeven.

We kunnen in smeekbeden aan haar vrienden lezen: - „Leen ons wat geld voor brood; ik kan niet komen, ik heb geen winterlaarzen.“- De armoede was slecht voor haar gezondheid, er waren ruzies en huiselijk geweld. In die tijd van grote problemen vroeg de uitgever Augusta uit Litomyšl haar om een uitgave van haar verzameld werk te redigeren.

Božena, door ziekte en haar idee van onafhankelijkheid gehinderd om een goed besluit te nemen, besloot haar man te verlaten en een nieuw leven beginnen en wilde ook andere creatieve plannen realiseren. Deze episode was vrij kort. Aan het einde van 1861 werd er bij Josef Němec op aangedrongen om zijn vrouw terug te brengen naar Praag - het was haar laatste reis, zij stierf in januari 1862 op de leeftijd van 42 jaar.

Tentoonstelling: Studie- en familiereizen naar Slowakije / Bedelbrieven / Het laatste portret voor haar dood / Persoonlijke dingen uit haar erfenis

👁 **ONZE BOŽENA NĚMCOVÁ**

Het nieuws over de gezondheid van de populaire schrijfster werd door het publiek met echt verdriet ontvangen. Haar lichaam werd begraven op de nationale begraafplaats Vyšehrad in Praag; er werd veel geld ingezameld voor een grafsteen met een reliëf, borstbeelden, sculpturen en ga zo maar door.

De Tsjechische samenleving is nooit opgehouden deze schrijfster te waarderen. In elke nieuwe generatie geven ouders hun kinderen de sprookjesboeken van Božena Němcová, iedereen heeft meerdere malen de Babička-film gezien en de meeste gezinnen bezitten minstens één exemplaar van het boek Babička.

Het is heel opmerkelijk dat in slechte tijden haar persoonlijkheid een inspiratie is - aan het begin van de Duitse bezetting zijn er twee bundels met gedichten verschenen: - Naše paní Božena Němcová (Onze Božena Němcová), František Halas 1940 - en Vějíř Boženy Němcové - (de Waaier van Božena Němcová), Jaroslav Seifert, 1940 - andere voorbeelden zijn reeds vermeld.

Tentoonstelling: Een kostuum uit de film Babička (1970) / Biografen van Božena Němcová / Bladmuziek van de opera Na Starém bělidle (Bij de Oude Bleek).

👁 **MAG IK DEZE DANS? (JIŘINKOVÝ SÁL : DE DAHLIA BALZAAL)**

Iedere samenleving, in het bijzonder die op het platteland in de 18e eeuw, heeft zijn rituelen, zijn elite. Laten we eens terug gaan naar de jaren rond 1830. František Hurdalek, een voortijdig gepensioneerd priester, woont in de oude pastorie tussen de kerk en Steidler's herberg. Hij vraagt Josef Steidler of hij een dahliatuin kan maken bij de ruïnes van een oud fort achter de pastorie en spoort hem aan zijn plan voor het bouwen van een danszaal te bespoedigen.

Alles was binnen een jaar klaar en in september 1837 werd de eerste dahliatentoonstelling die verband hield met een competitie voor de beste dahlia, gehouden en vond het dahliabal plaats. Dat gebeurde twee dagen na de bruiloft van Barbora Panklová en Josef Němec. De pasgetrouwde Barbora zei haar vrijheid vaarwel en werd tot koningin van de bal gekozen. Er zullen vóór Hurdalek's de dood nog negen dahliafestivals volgen.

Het dahliafestival eindigde toen de liberale revolutie werd verslagen. Božena Němcová danste nog één keer hier (1844), Ludovít Štúr, auteur van het standaardwerk van de Slowaakse taal, zou hier een keer komen en ook kon men er Bedřich Smetana, de wereldberoemde componist, ontmoeten die hier inspiratie opdeed voor zijn Dahlia-Polka. Deze mensen (en andere belangrijke personen) kwamen hier niet alleen vanwege de dahlia's. Het festival werd meer en meer een bijeenkomst van patriotten uit Oost-Bohemen, het werd een symbool van hun beweging.

De dahliafestivals werden meerdere malen opnieuw georganiseerd; sinds de Tweede Wereldoorlog bijna zonder onderbreking. In september kunt u de dahliatentoonstelling, een gewoon Dahliabal in de plaatselijke Sokolzaal en het Dahliabal in deze danszaal meemaken. Naast deze acties zijn er ook concerten, forums, vergaderingen en andere culturele programma's. De mensen in Česká Skalice vergeten hun tradities niet...

Expositie Josef Steidler - de bouwer van de herberg, zijn vrouw en dochter / P. František Hurdálek

⇒ s.v.p., gaat u naar het Textielmuseum (zonder handleiding)

⇒ s.v.p., gaat u naar het fort

Nederlandse vertaling: Stichting Babička

Zie www.bozenanemcova.cz, www.babicka.nl

BOŽENA NĚMCOVÁ
MUSEUM
in Česká Skalice

Beste bezoekers,

welkom in het Božena Němcová Museum in Česká Skalice.

TIJD EN PLAATS

Dit gebouw werd gebouwd door Josef Steidler, hij was herbergier van 1824 tot 1838. Hij was ook de vader van Helena - Božena's jeugdviendin. Door het raam kan men de katholieke kerk zien waar de ouders van Božena Němcová getrouwd zijn (1820) en zichzelf later ook (1837). Het bronzen beeld van de 17-jarige Barunka Panklová uit 1970 herinnert hieraan.

De Tsjechische schrijfster Božena Němcová en haar werk zijn, meer dan 150 jaar later, zelfs aan het begin van een nieuw millennium, nog steeds belangrijk. Haar bekendste verhaal Babička (De Grootmoeder) werd in meer dan twintig talen vertaald.

Het midden van de 19e eeuw, toen Němcová leefde en werkte, was de periode van de Tsjechische nationale beweging, de zogenaamde obrození. Het was een proces van emancipatie dat sinds het einde van de 18e eeuw in de kleine Europese landen groeide als gevolg van een behoefte aan nationale zelfbeschikking. Tsjechen, Moraviërs en Sileziërs leefden in de Oostenrijkse veelvolkerenstaat met een gevoel dat hen hun historische, politieke en economische rechten onthouden werden.

Deze behoefte gaat ver terug in de geschiedenis sinds St. Adalbert van Praag (Sv. Vojtěch), Karel de Vierde, Jan Hus en Jan Amos Comenius (Jan Amos Komenský de natie verrijkten. Het betekende dat het land een rijke geschiedenis had, een oude taal (St. Cyril en St. Methodius brachten het oudste Slavische alfabet naar Moravië en de Tsjechische taal was tijdens de Renaissance een rijke taal in kunst en wetenschap...). Hun elite had nauwelijks enige invloed, alleen dat gedeelte van de Tsjechische adel dat Duits sprak, had invloed.

De beweging kreeg een sterke bondgenoot in het liberalisme dat in heel Europa opstond tegen de oude orde...

Tentoonstelling: U kunt in de vitrines exemplaren van Babička in vreemde talen zien / Een kopie van het bekendste portret van Božena Němcová (dat van Josef Vojtěch Hellich, oorspronkelijk uit 1848)/ De oude houten school in Česká Skalice waar Božena Němcová naar toe ging - u bent er welkom / de maker van het borstbeeld van Božena Němcová is Jan Štursa

ER WAS EENS...

Barbora Panklová (later Božena Němcová) bracht haar jeugd, als dochter van bedienden van een adellijke familie, door in het nabij gelegen Ratibořice, met enerzijds de sfeer van het Tsjechische platteland en anderzijds van Duitse rijkdom en macht.

Dit levendige meisje hechtte later als volwassen vrouw grote waarde aan de invloed van haar Tsjechische grootmoeder (haar vader was

Oostenrijks-Duits) die vijf jaar bij het gezin verbleef. Haar moeder, op zoek naar een goede toekomst voor Barbora, liet haar trouwen met Josef Němec, een ambtenaar, die vijftien jaar ouder was. Němec was een trotse Tsjech die zijn vrouw mee nam naar de Tsjechische elite (Praag boven alles). Aan de andere kant betekenden de verschillen tussen leeftijd en karakter plus een permanente financiële crisis, veroorzaakt door de vervolging van Němec door zijn superieuren vanwege zijn politieke activiteiten, dat er in hun huwelijk vaak onenigheid bestond.

Het gezin verhuisde, afhankelijk van Němec' verplichtingen, naar verschillende plaatsen: Josefov, Litomyšl, Polná, Praag, bij de Tsjechische-Duitse grens, bij de Slowaaks-Hongaarse grens). Er werden vier kinderen geboren (zonen Hynek, Karel, Jaroslav en een dochter Theodora).

De mooie en knappe jonge vrouw werd al snel de parel van de society. Ze had er behoefte aan om haar ideeën met betrekking tot de Tsjechische beweging gestalte te geven in een onconventioneel, geëmancipeerd leven, maar vooral in haar werk.

Korte tijd schreef ze poëzie, daarna gebruikte ze haar literaire vaardigheden om sprookjes en legenden te schrijven. Ze ging voor haar eigen creatieve werk volkssprookjes verzamelen wat zij als volgt karakteriseerde: „Ik kan geen sprookje schrijven in een oorspronkelijke vorm als ik denk dat het controversieel en beledigend is. Ik moet er vanuit mezelf iets aan toevoegen en weglaten wat niet passend is. „

De Tsjechische traditie van de sprookjes, die nu vooral op tv en in films kan worden gezien, heeft zijn wortels in haar werk. Het is niet verwonderlijk als u in uw land Tsjechische sprookjes tegenkomt. Probeer dat te onthouden.

Tentoonstelling: Een mogelijk portret van Božena Němcová / Het uiterlijk van Josef Němec / Het reliëf van het Grootmoederdal / De oude Bleek in Ratibořice - het decor van verhaal Babička/ Handgeschreven toelichting op sprookjes en de eerste editie van de Nationale fabels en legenden/ een geschreven correctie in haar beroemde gedicht Slavné ráno (Glorieuze ochtend).

LEVEN EN DOOD

Het echtpaar Němec heeft zeer actief deelgenomen aan de liberale revolutie in 1848. Toen de beweging tijdelijk verslagen werd en het repressieve Duitse en antiliberaal absolutisme weer gedurende tientallen jaren hersteld werd, waren de gevolgen voor het gezin door het politietoezicht en de represailles bij het werk catastrofaal. De jaren '50 van de 19e eeuw hadden twee kanten voor Němcová - crisis in het werk, uitputting door het

maken van de sprookjes, de dood van de oudste zoon in het eerste helft van dat decennium (1853), een grote uitbreiding van haar werk in 1854-1861. In haar vele verhalen zijn die over de liefde voor mensen, vriendschap, onbaatzuchtige hulp en strijd tegen het ongeluk de beste.

Terug naar Babička: de grootmoeder komt om haar dochter te helpen bij het verzorgen van de kinderen. Zelf had zij een zwaar leven met haar vriend, later haar man, een oorlogsinvaliden uit het Pruisische leger, maar haar levenshouding is desondanks volstrekt positief en eerlijk. Ze begrijpt haar dochters Duitse manieren niet. Haar dagelijks leven speelt zich af in de omgeving van het huis, ze gaat regelmatig naar de kerk en neemt deel aan de pelgrimstocht naar het dorp Vambeřice (Pools Wambierzyce, Duits Albendorf).

Het verhaal zit vol pittoreske plattelandsfiguren, voor wie de grootmoeder het symbool is van een puur karakter en een volmaakte persoon. Een van de meest opmerkelijke delen van het boek is het verhaal over de gekke Viktorka die weg liep met een soldaat, alleen terug kwam, haar baby in een rotsachtige kloof gooide en uiteindelijk tijdens een voorjaarsstorm door de bliksem werd getroffen. De Grootmoeder kon zowel de protegé van de hertogin helpen bij haar liefdesverdriet over een Italiaanse kunstenaar als een arm meisje wiens vriendje door ambtenaren werd gedwongen om voor lange tijd in het leger te dienen. Het verhaal is geplaatst tegen de achtergrond van traditionele volksgebruiken dus heeft het ook een documentair en beschrijvend karakter.

Aan het einde, toen de grootmoeder stierf, rouwde de hele vallei (nu Grootmoederdal genoemd) om haar; de menslievendheid van deze gewone vrouw dient als een voorbeeld van toewijding, als een gebod voor zuiverheid in het menselijk leven. Het verhaal eindigt met de sobere woorden van de hertogin: “Wat een gelukkige vrouw“, waarmee ze het sociale verschil tussen hoog en laag verkleint.

Er zijn sinds 1855 honderden uitgaven van Babička gepubliceerd; het is door uitstekende illustratoren geïllustreerd, er zijn drie films gebaseerd op dit verhaal (1921 - als een stomme film na de stichting van Tsjechoslowakije, 1940 - tijdens de Duitse bezetting, 1970 - tijdens de communistische periode. Er is een opera, een musical en er zijn hoorspelen.

Tentoonstelling: het patriottische tijdschrift Česká včela (De Tsjechische bij) / Een familie foto - met de kinderen / De overleden zoon Hynek / De eerste druk van Babička / Het tragische verhaal van Viktorka Židová / De ontmoeting van de grootmoeder en de hertogin / Gutfreund's beeldengroep ' de Grootmoeder met de kinderen' gemaakt voor het Grootmoederdal (zie het model)

ALS WIJ BEDELAARS ZIJN

Na de dood van Božena Němcová gebeurde het dat iemand voor het kopiëren van Babička meer betaald kreeg dan Božena voor het schrijven ervan...

Laten we iets zeggen over het einde van haar leven. Na 1848 was haar mans carrière geruïneerd. Hij hoopte aan vervolging te kunnen ontsnappen en accepteerde daarom een baan in het Hongaarse deel van